

SLUIREA PREOTEASCA DUPA SFANTA SCRIPTURA SI SFANTA TRADITIE*

A vorbi despre preotie inseamna a vorbi despre rostul si temeiul acestei slujiri; de constiinta chemarii si darului ei; inseamna a adinci aceasta chemare in lumina roadelor; mai concret, dupa Sfintul apostol Pavel, inseamna: <<a sti cum trebuie sa ne comportam in casa lui Dumnezeu, care este Biserica Dumnezeului celui viu, stlp si temelie a adevalului>> (I Tim. III, 15).

Izvorul de inspiratie si putere pentru cunoasterea si slujirea preoteasca il avem in Sfinta Scriptura si Sfinta Traditie, in experienta vie a Sfintilor Parinti, invatatori si pastori ai Bisericii. Cu acestia, in acelasi Duh cu <<mai Marele Pastorilor>> (I Petru IV, 4), ne aflam in acea continuitate harica neintrerupta, in <<sucesiunea apostolica>>. Le sintem urmasi, potrivit poruncii aceluiasi Apostol: <<Fiti urmasori mie, precum eu sint urmasor lui Hristos>> (I Cor. XI, 1).

S-a vorbit si s-a scris mult despre slujirea preoteasca: tema ramine insa mereu actuala, mereu vie. Pentru ca si noi, in timpul nostru, sintem chemati <<impreuna lucratori cu Hristos>>, <<iconomi>> ai Evangheliei si <<Tainelor lui Dumnezeu>> (I Cor. IV, 1), prin care sa slujim cu un dar propriu Bisericii.

Slujirea preoteasca isi are temeiul, fiinta, in iconomia mintuirii. Adinc si revelator ne reda Sfintul Evanghelist Luca momentul chemarii si alegerii Apostolilor: <<In zilele acelea, Iisus a iesit la munte ca sa se roage si a petrecut noaptea in rugaciune catre Dumnezeu. Si cind s-a facut ziua, a chemat la Sine pe ucenicii Sai si a ales din ei doisprezece, pe care l-a numit Apostoli>> (Luca VI, 12-13).

Domnul s-a rugat mai intii Tatalui. In chemarea la apostolat, avea loc un act dumnezeiesc, un act creator. Dupa Traditia Sfinta, Tatal lucreaza totul prin Fiu, in Sfintul Duh. Acum, pentru instituirea acestei sfinte taine, Fiul se roaga, comunica cu Tatal; caci rugaciunea e dialog divin si dialogul divin e ziditor. Iar <<cind s-a facut ziua>> spune Sfintul Evanghelist, deci dimineata, a chemat pe ucenici si l-a ales pe cei doisprezece: ca in <<dimineata>> zilelor creatiei, cind mereu se zidea ceva nou (Fac. I). aceasta ne spune ca vocatia de apostol si in continuare cea de preot e o zidire, o formare, o modelare speciala dupa chipul Arhierului cel vesnic.

Poarta in sine, de asemenea, un dar, <<o harisma>>, harisma <<preotiei sacramentale>>, prin care stii ce ai de facut, iti stii menirea. Sfinta Evanghelie ne face cunoscut si continutul darului, al acestei <<harisme>>: <<Chemind pe cei doisprezece, Iisus le-a dat putere peste toti demonii – deci peste tot raul; de asemenea, sa vindece bolile, - mai ales prin dezlegarea, prin iertarea pacatelor, vindecarea sufletelor; si i-a trimis sa propovaduiasca Evanghelia imparatiei>> (Luca IX, 1), iar la Cina cea de Taina le-a zis: <<Faceti aceasta intru pomenirea Mea>> (Luca XXII, 19). Inainte de a se inalta la cer, le mai porunceste: <<Mergind invatati toate neamurile, botezindu-l pe oameni in numele Tatalui si al Fiului si al Sfintului Duh>> (Matei XXVIII, 19). De la inceput le incredintea aceste daruri si slujiri de a invata, de a vindeca si sfinti prin dumnezeiestile taine, de a stapini peste cel rau; daruri cu care aveau ei sa zideasca o <<casa duhovniceasca, din pietre vii>> (I Petru II, 5) Biserica, <<temelia>> si <<piatra din capul unghiului>> fiind El, Hristos.

De fiinta tainei tine, odata cu chemarea, alegerea si impartasirea acestor daruri, si <<trimiterea>>. E o adinca pedagogie divina in lucrarea Mintuitorului cu Sfintii Apostoli. Domnul ii pregateste de-a lungul anilor petrecuti impreuna cu dinșii; ii invata, ii supune la felurite incercari, le da si lor sa propovaduiasca, sa vindece, sa izgoneasca raul. Iar in ziua Invierii, dupa ce El Insusi invinge pacatul si moartea, ii instituie si pe ei partasi misiunii, lucrarii Sale. <<A venit Iisus si a stat in mijloc si le-a zis: <<Pace voua!.... Precum M-a trimis pe Mine Tatal, va trimit si Eu pe voi. Si zicind aceasta, a suflat asupra lor si le-a zis: luati Duh Sfint; cãrora veti ierta pacatele, le vor fi iertare si carora le veti ține, vor fi ținute>> (Ioan XX, 21-22). Cit de adinc e faptul ca Domnul instituind preotia o unește si o intemeiaza in propria Sa <<trimitere>> si slujire: <<Precum M-a trimis pe Mine Tatal si Eu va trimit pe voi>>. Domnul Insusi, mai inainte, spusese ca e <<trimis>>. <<Nu fac voia Mea, ci voia Celui ce M-a trimis>> (Ioan V, 30). Acum Apostolii si prin ei preotii sint de asemenea niste <<trimis>>, din aceeasi porunca si cu același mesaj. In ziua Cincizecimii, cind ei vor incepe propriu-zis slujirea lor in Biserica, trimittindu-le de la Tatal Duhul Sfint, Iisus le trimite acelasi Duh, de la Care El Insuși s-a nascut din Fecioara si care a coborit peste El la Botez. <<Slava pe care mi-a dat-o Mie, eu le-am dat-o lor>> (Ioan XVII, 22), marturisește Tatalui. <<Preotia e lucrare din lucrarea lui Hristos, putere din puterea lui Hristos, cuvint din cuvintul lui Hristos>>¹. Sau cum spune Teofan al Niceei: <<Preotia este vednicie dumnezeiasca, un har prea fericit, o stiinta a intelegciunii

divine, un lucru ceresc si mai presus de fire, ieșit din incesi firea lui Dumnezeu>>.² acestea confirma ceea ce spusese Apostolul: <<Nimeni nu-și ia singur cinstea aceasta, ci daca este chemat de Dumnezeu ca si Aaron>> (Evr. V, 4).

Actul însuși al consacrării, al transmiterii Duhului Sfint, direct prin <<insuflare>> din partea Mintuitorului asupra Apostolilor, si coborirea limbilor de foc in Cincizecime, apoi prin <<punerea miinilor>> de catre Apostoli peste urmașii lor, revelează această adincă legatură a preoției cu izvorul ei, cu preoția Mintuitorului Hristos. Taina hirotoniei, cum explică si cuvintul, se savirșește prin <<punerea miinilor>>. Dar, <<miinile Tale m-au facut si m-au zidit>>, spune psalmistul. Miinile lui Dumnezeu Tatal sint: Fiul si Duhul Sfint explica si Sfintul Irineu. In taina Preoției, prin miinile arhiereului, lucreaza miinile dumnezeiești ale Tatalui: Fiul si Sfintul Duh; se impartășește in ea energie, putere, lucrare dumnezeiasca. Despre Mintuitorul spune Sfintul Evanghelist Luca: <<Putere ieșea din El și vindeca pe toti>>, iar Mintuitorul spunea Apostolilor: <<Pe bolnavi miinile veți pune si bine le va fi>>. Pina si <<umbra lui Petru>> (Fapte V, 15), si <<ștergarele lui Pavel>> erau binefacatoare. Toți slujitorii Noului Testament, urmași ai Sfintilor Apostoli: Tit, Timotei, preoții sfințiți de aceștia, cei sapte diaconi, se vor impartăși de acest har, prin <<hirotonie>>, prin punerea miinilor. Prin <<punerea miinilor>> venea Duhul Sfint asupra lor (Fapte VIII, 17-18; XIX, 6). Si de observat ca aceasta cale de impartasire harica era de mai inainte revelata: o aflam si in Vechiul Testament. Cind Moisi cere lui Dumnezeu un urmas care sa fie <<pastor obstei lui Israel>>, Domnul ii zice: <<Ia-ți pe Iosua, fiul lui Navi, om cu duh intr-insul, pune-ți peste el mina ta ... da-l din slava ta, ca sa-l asculte toată obstea fiilor lui Israel.>> (Num. XXVII, 15-20), <<Si Iosua s-a umplut de duhul înțelepciunii, pentru ca își pusese Moisi miinile asupra lui>> (Deut. XXXIV, 9).

Toate aceste acte divin-umane alcatuiesc fiinta vocației, a chemării care pornește de la Dumnezeu catre noi, in aceasta mare taina a preoției. <<Vocația, spune un teolog român, este o chemare dumnezeiasca si tainica, rasarind din harul lui Dumnezeu, nu din persoana umana o pretului, ci din dragostea lui Dumnezeu pentru noi; dar care se unește cu puterile sufletului si se manifesta prin darurile alese ale puterii preoției>>.³ Ceea ce aparține apostolului, preotului e raspunsul la chemare. Raspuns pe care proorocii Vechiului Testament si Apostolii il dadeau, cum se stie, spontan, decis, cum citim la Isaia VI, 8: <<Iată-mă, trimite-mă>>, sau in Noul Testament: <<Iată-mă, vin sa fac voia Ta, Dumnezeule!>> (Evrei X, 9). Ei aveau adinc si luminos conștiința vocației o aveau in fata conștiinței si constița lor sta in fata ei; traiau din ea, dintr-un dialog interior, continuu cu ea; din lucrarea si roadele ei. Așa dupa cum si noi slujim altarului printr-o asemenea chemare. Si dupa masura conștiinței si a fidelității față de ea culegem si rod si bucurie. <<Din totdeauna credinciosii, și-au indreptat pașii către locasul Domnului, daca simțirea lor sufleteasca l-a incredintat ca acolo slujeste un suflet ales, nascut pentru a fi preot, inzestrat cu chemare de sus de a fi printre oameni, <<omul lui Dumnezeu>>. De aceea, numai cine a simțit in adincurile ființei sale chemările tainice ale unei puteri de dincolo de El, a unei puteri de sus, pentru a lasa toate si a-si inchina viața slujirii lui Dumnezeu si a oamenilor ca preot, numai acela sa se apropie de sfințenia altarului si sa cuteze a implini toate cite sint unite de oficiul sfint al preotiei>>.⁴ Altfel, stim ca Mintuitorul distinge: <<Multi chemati, puțini alesi>>. Ales devine acela care raspunde la chemare (Sfintul Chiril al Alexandriei) cu intreaga lui faptura, inspirindu-se din ea, gindind, vorbind, scriind, lucrind in lumina ei. Si dimpotriva, ce mare gol, ce adincă suferintă e in viață cind nu-ți recunosti o vocație, un rost al tau in lume, cind ai <<ingropat talantul>>, caci fiecare are un <<talant>>, un dar. In schimb, a-ti cunoaște darul, chemarea si a l te darui cu toate forțele inseamana a-ti afla sensul vietii, in ce ne privește, al vocației preotesti.

Dar nu mai mică e greșeala unei preoții care nu e chemare, mobilul careia e cariera, ciștigul, uneori orgoliul, satisfacția. Sfintul Grigorie Teologul isi marturiseste astfel unul din motivele pentru care nu cuteza sa imbratișeze preoția: <<Imi era rușine de alții care se indeasa spre Sfinta Sfințelor cu miini necurate, cu sufletele nesfințite; care ... se ingramadesc si se imbulzesc in jurul sfintei mese, ca si cum pentru dinsii treapta aceasta este nu un model de virtute, ci un mijloc de cistigare a existenței; nu o slujbă impreunata cu grea raspundere, ci o funcție lipsită cu totul de raspundere>>.⁵ Parinții si invatatorii Bisericii disting in iconomia si preoția mintuitoare a Domnului, trei slujiri: chemarea invatatoreasca (profetica), slujirea arhiereasca si demnitatea imparateasca, - slujiri care se continua de la Iisus Hristos in activitatea pastorului de suflete, a preotului.

Cind se savirșeste Sfinta taina a Hirotoniei, Arhiereul sfintilor se roaga astfel: <<Dumnezeule cel mare intru putere si adinc intru înțelepciune, Insuti Doamne, pe acesta pe care ai bineboit a-l ridica la treapta

de preot, umple-l de darul Sfintului Tau Duh, ca sa fie vrednic să stea fara de prihană inaintea jertfelnicului Tau, să vestească Evanghelia imparăției Tale, sa liturghisească cuvintul adevarului Tau, sa-ți aducă Ție daruri si jertfe duhovnicești, sa innoiască poporul tău prin baia nasterii de a doua>>. Sint cuprinse si transmise aici haric, in atmosfera liturgica, lucrarile sfinte fundamentale ale preotiei: vestirea Evangheliei, oferirea unei jertfe nesingeroase si duhovnicești cu savirșirea celorlalte taine, innoirea și călăuzirea poporului dreptcredincios.

Urmind Apostolilor care au fost slujitorii Cuvintului, preotul e inainte de toate si el slujitor al lui Dumnezeu-Cuvintul, e invațator. ~~Si nu poate fi slujitor al lui Dumnezeu-Cuvintul, e invațator.~~ Si nu poate fi slujitor al lui Dumnezeu-Cuvintul cel ce nu cunoaște cuvintul lui Dumnezeu. Teologul, preotul e un neostenit și adinc cercetator al Sfintei Scripturi. Cei dintii creștini staruiau zilnic in invațarea Apostolilor (Fapte II, 46). Despre ucenicul sau Timotei, Sfintul Pavel spune ca, <<de mic copil cunostea Sfinta Scriptura>> (II Tim. III, 15). Parinții Bisericii meditau Sfinta Scriptura, se inspirau din ea, vorbeau prin Sfinta Scriptura, o traiau pina la identificarea ființei lor cu Duhul Sfintei Scripturi, a Cuvintului divin revelator de viata, creator. Citirea Sfintei Scripturi era pentru ei o impartășire harica: <<Mincam Trupul lui Hristos si bem singele Lui, din dumnezeiasca Euharistie, dar si din citirea Sfintei Scripturi>>, invata Fericitul Ieronim⁶. Asa cum spuse Domnul : <<Cel ce asculta cuvintul Meu... are viata vesnica>> (Ioan V, 24). Sfintul Nil arata ca <<Setea dupa Sfinta Scriptura masoara starea noastra duhovniceasca>>⁷. Origen, Didim cel Orb si Sfintul Ioan Gura de Aur o cunosteau aproape in intregime pe de rost. Atiti parinti imbunatatiti si astazi stiu Psaltirea.

Preotul ortodox citeste Sfinta Scriptura asa cum o talmaceste experiența duhovniceasca a Sfinților Parinți. Scrisul si viata lor sint pentru noi comentarii si marturie vie a revelației. De aceea preotul nu poate sa nu fie și intru aceasta un urmaș, deci un cunoscator adinc al Sfinților Parinți și al marilor dascali ai Bisericii.

Slujitor al lui Dumnezeu pentru cei credincioși, preotul ortodox are conștiința ca slujește timpului lui, cu intrebările și soluțiile ce trebuie cautate, aflate. El e dator sa cunoasca deci preocuparile, scrisul, cultura vremii lui <<pentru a nu cadea sub osinda unui instrainat, a unui izolat de viata>>⁸. El e ființial unit cu neamu, cu patria careia ii impartășește destinul, asemenea Sfintului Pavel (Filip. III, 5; II Cor. XI, 23; Rom. XI, 1).

Cu invațătura Sfintei Scripturi, a Sfinților Parinți si invațători ai Bisericii, cu educația si cultura lui multilaterală, preotul ortodox, asemenea <<cărturarului cu invațătura despre imparăția lui Dumnezeu, scoate din vistieria lui vechi si noi>> (Matei XIII, 52), si raspunde intrebărilor credincioșilor care caută, asemenea psalmistului <<calea pe care ei trebuie sa mearga>> (Ps. CXLII), ii invață <<drept cuvintul adevarului>> propovăduindu-l, stăruind, cum s-a spus <<cu timp și fara timp>> mustrind, certind, indemnind, cu toată indelunga-rabdare, pentru a-l feri de <<orice rătăcire>>, <<abatere de la dreapta credința>> (II Tim. IV, 2) si de la păcat. El știe că predicarea cuvintului stă in însuși inceputul mintuirii credinciosului. Căci <<cum vor crede in Acela de care n-au auzit? Si cum vor auzi fara propovaduitor?>> (Rom. X, 17). Predicarea cuvintului este ea însăsi dovada credintei lui, certificatoare a chemarii lui preotești si o adincă responsabilitate. <<Caci daca vestesc Evanghelia, zice Sfintul Pavel, nu-mi este lăudată, pentru că stă asupra mea datoria si voi mie daca nu voi binevesti>> (I Cor. IX, 16). Firește, vestirea singură nu este de ajuns. Fapta, mai ales, este masura vietii. <<Nu fii ca stilpul ce sta pe marginea drumului si arată calea, direcția, dar el nu se mișcă din loc>>, zice un Parinte; <<fii ca o călăuză care și arată calea si el însuși merge inainte>>. Invațătura si evlavia trebuie sa fie una in viața preotului. Nici evlavia fara invațătura: <<Ce te faci in fața ereticului numai cu evlavie, fara cunoștința Scripturii?>>, se intrebă Sfintul Ioan Gura de Aur. Dar nici invațătura fara evalvie, fara viață. <<Pe orice cuvint il poate contrazice alt cuvint>> zice Sfintul Grigorie Telogul. Dar nu este cuvint care să contrazică <<fapta>>, cuvintul preotului trebuie să devină fapta si viață; viața născută din Cuvintul si viata lui Iisus Hristos.

Slujitorul lui Dumnezeu nu este numai slujitor al cuvintului, ci al jertfei Domnului său. Este jertfitor si sfințitor, căci jertfa e sfințire: <<Se sfințește ceea ce se aduce Domnului>>, spun Sfinții Parinti. Se intelege de la sine ca preoția ca jertfă își are originea și temeiul in preoția lui Hristos. Nu e locul sa adincim aici preoția sacramentală a lui Iisus Hristos, dar putem spune ca preoția Domnului consta esential in aceea ca El, ca Dumnezeu si Om in acelasi timp, e deodata si jertfitor si jertfa, si Cel ce aduce

si Cel ce se aduce si sfint si sfintitor prin Sine. In aceasta identitate a Arhiereului cu jertfa, sta perfectiunea jertfei Sale netrecafoare, calitatea Sa de vesnic Arhiereu. El n-a jertfit ca Dumnezeu-Om pe nimeni pentru Sine, cum cereau vechile sacrificii, ci pe El pentru noi toti. <<Fiul Omului n-a venit sa I se slujeasca, ci El sa slujeasca si sa-si dea viața rascumparare pentru multi>> (Matei XX, 28). In acest duh curat al jertfei lui Hristos, s-a nascut si inspirat slujirea jertfelnică a Apostolilor. <<In toate infatisandu-ne pe noi inșine ca slujitori ai lui Dumnezeu, spune Sfintul Pavel, in multa răbdare, in necazuri, in nevoi si (...) in osteneli, in privegheri, in posturi; in curatie, in cunoștința, in indelunga rabdare, in bunatate, in Duhul Sfint in dragoste nefataarnică; in cuvintul adevarului, in puterea lui Dumnezeu>>(II Cor. VI, 4-7) <<si pe lingă cele din afară, ceea ce mă impresoară in toate zilele este grija de toate Bisericele. Cine este slab si eu sa nu fiu slab? Cine se sminteste si eu sa nu ard?>>... <<Foarte bucuros voi cheltui si mă voi cheltui pentru sufletele voastre>> (II Cor. XI, 28-29; XII, 15). El trăia cu adevarat ceea ce se afirmă in teologia de azi: <<Sa fii om pentru altii>>. Sfintul Pavel era cu toata viața lui pentru altii. Dar era astfel pentru ca lui <<a vieții ii era Hristos>> (Filip. I, 21). <<M-am rastignit impreuna cu Hristos si nu eu mai traiesc, ci Hristos traiește in mine>> (Gal. II, 20).

Si viața sfinților, mucenici, cuviosi, drepti, mari ierearhi, ca: barbatii apostolici, Policarp al Smirnei, Ignatie al Antiohiei s.a.; Iustin Martirul, Ciprian al Cartaginei sau: Vasile cel Mare, Grigorie Teologul, Ioan Gura de Aur, Maxim Marturisitorul s.a. a fost o jertfire continuă, in acelasi spirit. Această conștiință si realitate o exprima concentrat: Sfintul Grigorie de Nazianz in cuvintele: <<Noi sintem preoți prin aceea ca ne oferim pe noi inșine ca jertfa duhovniceasca>>⁹. Iar in altă parte exclama: <<O! Hristoase, pentru Tine si prin Tine traiesc, vorbesc, cint, slujesc. E unica mea ofranda>>¹⁰.

Urmind Mintuitorului si acestor pilde vii, slujirea sfințitoare a preotului trebuie sa realizeze această identificare cu starea de jertfire pentru Dumnezeu (Rom. XII, 1) si pentru om (Ioan XIII, 35). Preotul nu-l aduce doar pe Hristos, jertfa pe altar, sub chipul piinii si vinului, ci asemena lui, se aduce si pe sine. Jertfa adevarată e jertfa personală, e să te oferi pe tine. Daruiesc darul meu si eu insumi ma imbogatesc si fiecare se imbogățește din darurile tuturor, in Hristos, in Biserica.

Viața liturgică este si ramine izvorul de inspirație si calea pentru a trai jertfelnic, liturgic, euharistic; si nu numai in Biserica, ci permanent, in viața de toate zilele. <<Eu nu sint vrednic a fi preot, zicea Sfintul Simeon Noul Teolog, dar cum trebuie sa fie un preot știu... In fața sfintei mese, preotul trebuie sa privească cu mintea prin sfintele daruri inșiși dumnezeirea. Si nu numai atat, ci sa-l cistige pe Insuși Domnul si sa-l aiba pururea petrecind in ființa sa, in inima sa. Numai așa, cu un cuget treaz si cu indrăznire, va putea înălța rugile sale de preot catre Dumnezeu pentru pastoritii sai, pentru fiii sai duhovnicești incredințați lui>>.

Asemenea Sfintului Ignatie al Antiohiei pe care Biserica l-a numit <<teoforul>> - purtatorul de Dumnezeu, preotul e un <<teofor>>, purtator al darului lui Dumnezeu. Mă ofer si slujesc cu ceea ce am primit prin harul, prin ziditoare <<punere a miinilor>>, cu ceea ce am devenit, sint si port in mine ca preot. Cind Iisus invața iubirea, El se da pe sine pilda: <<Sa va iubiti unul pe altul precum Eu v-am iubit pe voi>> (Ioan XIII, 34). Cind dă ucenicilor pacea, incredințează: <<Pacea Mea o dau voua>> (Ioan XIV, 27). El care a rostit: <<Adevarul te face liber>> (Ioan XIII, 32) a spus in acelasi timp despre Sine: <<Eu sint calea, adevarul...>> (Ioan XIV, 6). Iisus Hristos este si daruieste din Sine: iubire, adevar, pace. Preotul bincuvintează, invată, sfințește in masura in care si el a <<intrupat>>, a tinut <<aprins darul>>, l-a <<inmultit>>, si-l împărtășește viu, personal. Altfel, cum ai putea rosti in Sfinta Liturghie: <<Sa ne iubim unii pe altii, ca intr-un gind să mărturisim pe Treimea cea deoființă>>, dacă tu te aflii in ne iubire cu vreunul din credincioșii pastoriei tale? Cum poti darui <<Pace tuturor>>, pină cind nu ai in sine-ți pace cu Dumnezeu, cu oamenii, cu conștiința ta? Oare, ca sa poti cere impreuna cu credincioșii <<Da Doamne!>>, nu trebuie să dăruiești, sa te daruiesti si tu oricui te intimpina in vreo nevoie? Cind anunți: <<sa luam aminte Sfintele Sfinților>>, pentru a-l sfinți pe credinciosi cu singele haric al lui Hristos, nu trebuie sa cugeti și să cunosti tu mai intii sfintenia veitii tale! <<Cum ar indrazni cineva sa imbrace chip si nume de preot..., cind inca n-a ajuns in duh, Biserica a Dumnezeului celui viu si locas viu al lui Hristos>>, se intreaba Sfintul Grigorie Teologul? Sfintenie, curatie launtrică in ginduri, in conștiință, in fapte. Si dovedind-o concret in viul vietii. De pilda: Preotul isi rosteste cuvintul numai cu un adinc consimțamint al duhului, al conștiinței si nu e la el cuvint intimplator, involuntar, necugetat; mai mult, el vorbeste si tacind, prin faptele lui, prin viața lui, raspindind in jur, potrivit cuvintului din Sfinta Liturghie o <<buna mireasma duhovniceasca>>. Tristetea el nu și-o trimbitează, iar ofensa primită l se preface in meditație ziditoare.

Gluma lui nu smintește, plăcerea lui nu costă lacrimi pe alții; mai curînd dorește să steargă lacrimi. El știe: <<Cei ce sînt ai lui Hristos, trupul și-au rastignit cu patimile și cu poftele>> (Gal. V, 24). Refuză plăceri desarte pentru că nu-și îngaduie timp deșert, gol, mort. Astfel, nici nu există timp cu desăvîrșire gol: <<Cînd n-ai de lucru îți dă diavolul de lucru>>, observa Parintii. Preotul nu are timp de pierdut. Viața lui e continua zidire de sine și urcuș și e ziditoare pentru alții. Raspunde îndată la orice chemare, citește, se roaga, adîncește problemele vieții; mereu preocupat, suferă cu cei ce suferă, duhovnicește e penitent cu cei penitenți. Nu înseamnă că nu are și el mîngîierile, satisfacțiile lui. Acestea sînt însă pe măsura și calitatea vocației lui preotești: ele se numesc bucurii. Cu <<Bucurați-vă!>> a întîmpinat Iisus cel înviațat pe mironosite. <<Bucuria mîntuirii>> (Ps. L., 13), <<bucuria roadelor>> (Matei VII, 20; Ioan XV, 8) sînt autentice bucurii. Bucuria, ca ai alinat o durere, ai trezit o nădejde în deceptie și deznădejde, credință și încredere în îndoială și neîncredere; conștiința și viața curată, și sens al vieții, într-un suflet bîntuit de gînduri rele, dezorientare și păcat. În toate acestea e o modestă, dar nu mai puțin autentică jertfa a preotului, în misiunea lui de a sfînti, de a <<mintui>>.

Preoția lui Hristos, preoție divin-umană, poartă în ea și o demnitate împărătească. Teologii vad manifestîndu-se această demnitate, mai ales, prin Învierea Domnului, învingînd deci păcatul și moartea, prin înălțarea la cer și prin șederea sa de-a dreapta Tatălui.

Dar demnitatea împărătească a Domnului, cum știm din întreaga Sa viață petrecută pe pămînt, nu se manifestă <<stăpînînd>>, ci slujînd: <<Cel ce vrea să fie mare, să slujească tuturor>>, a spus Mîntuitorul (Matei XX, 26), și El a slujit pînă la <<chipul robului>> pînă la sacrificiul de Sine. <<Eu îl numesc pe Hristos împărat pentru că îl văd răstignit>> spune Sfîntul Ioan Gura de Aur; unui împărat I se cuvine să se jertfească pentru ai lui>>¹¹. Iisus a restaurat astfel sensul original al demnității prin slujire¹².

Observăm de asemenea în Sfînta Scriptură că după înviere, Domnul se adresează ucenicilor cu apelativul <<fiilor>> (Ioan XXI, 5). Demnitatea împărătească a Domnului se revelează atunci și ca o paternitate spirituală; preoția sa e paternitate, e păstorie: <<Eu sînt păstorul cel bun>> (Ioan X, 14). De aici se înțelege că și scopul unui adevărat preot e să fie un <<părinte duhovnicesc>>, pentru a-l călăuzi, conduce pe credincioși spre <<Unicul Părinte>> pe care-l invocăm: Tatăl nostru...

Sfîntii Apostoli aveau profund conștiința acestei paternități duhovnicești. <<Nu am mai mare bucurie, zice Sfîntul Evanghelist Ioan, decît ca să aud că <<fiii mei umblă în adevăr>> (III Ioan I, 4). Iar Sfîntul Apostol Pavel numea <<fiii mei umblă în adevăr>> (III Ioan I, 4). Iar Sfîntul Apostol Pavel numea <<fii în credință>> nu numai pe Timotei și Tit (I Tim. I, 2; Tit I, 4), ci și toată biserica din Corint, cînd scria: <<De atîta vreme aveți zece mii de învățatori în Hristos, nu aveți însă mulți părinți căci eu v-am născut prin Evanghelia în Iisus Hristos (I Cor. IV, 15). Și întreaga lui slujire apostolică a fost părintească: <<Ca un părinte pe copiii săi, precum știți, așa v-am rugat și v-am mîngîiat>> (I Tes. II, 11).

Inspirați de ei, urmașii lor în Biserica primelor veacuri, s-au și numit <<părinți>>, - părinți ai Bisericii. Pentru că așa cum viața firească se transmite prin părinți, viața cea în duhul și adevărul Evangheliei ni s-a transmis de la Hristos și prin El de la Tatăl, prin Sfîntii Apostoli și Sfîntii Părinți. <<Duhul Tatălui vostru este care grăiește în voi>> (Matei X, 20) spune Domnul, Apostolilor și în continuare urmașilor; ca purtători ai Duhului Tatălui, s-au numit ei <<părinți>>. Ucenicii Sfîntului Pahomie marturiseau că îl aveau pe el - <<după Dumnezeu ca pe un părinte>>. Iar Sfîntul Ioan Gura de Aur în acest spirit se adresa fiilor lui sufletesti: <<Va iubesc așa cum mă iubiți voi și ce să fi eu fără voi? Voi imi sintetizați și fii și frați, voi imi sintetizați lumea toată! Nu am nici bucurie nici durere care să nu fie a voastră>>¹³. Cu adevărat adîncă conștiința de părinte!

Asemenea Mîntuitorului, Apostolilor și Părinților Bisericii, conștiința preotului, de conducător, de cap și paștor al turmei sale e conștiința de părinte. De aceea credincioșii îl cheamă cu acest nume: <<Părinte>>. Si un Ava Pimen atrage atenția: <<Nu porunci niciodată, ci fă-te pildă>> părintească tuturor. Teologic vorbind, preotului I s-a dat puterea <<zămislirii duhovnicești>>, <<nasterii din nou>>, <<înfierii cele după har>>¹⁴. Slujirea lui sfîntă e să se facă pîrtaș împărației lui Dumnezeu, împărației iubirii și adevărului, dreptății și păcii. Prin taina sfîntului Botez, el naște fii duhovnicești Părintelui ceresc spre zidirea acestei împărații, a Bisericii. Și îi <<formează după chipul Fiului Său>> cu truda, cu nevointa, asemenea Apostolului care scrie galatenilor: <<Copiii mei, pentru voi suferă iarăși durerile nașterii, pînă ce va lua Hristos chip în voi>> (IV, 19). Și trăiește mereu cu sentimentul, cu conștiința de părinte al parohiei lui. E unit cu ea prin înrudire sacra, de <<singee>>, pentru că e înrudire prin <<trupul și singele lui

Hristos>>, din care se impartaseste impreuna cu credinciosii, cu fiii lui duhovnicesti. Teologic vorbind, formeaza un trup cu ei. E inrudit cu ei, unit in aceeași viață a lui Iisus Hristos, viața de credință, nadejde, dragoste, bunătațe, curăție sufletească, munca creatoare; in același tel – binele tuturor. Si cu grija parinteasca se nevoieste pentru ei, nu gindind, urmarind numai veniturile pe care pot ei sa I le ofere. Dupa spusa Apostolului: <<Nu copiii sint datori sa agoniseasca pentru parinti, ci parintii pentru copii>> (II Cor. XII, 14). Ci veghind si ingrijindu-se el neincetat de ceea ce au ei trebuinta pentru binele si mintuirea lor. Traindu-le virtutile, ostenelele, bucuriile lor, grijile, scaderile, ratacirile sau necazurile lor; tuturor acestora aflindu-le inspirat o solutie, un raspuns. Inca prin glasul proorocului, Sfinta Scriptura zice: <<Pe oaia ce ratacita si pierduta o voi intoarece la staul, pe cea ranita o voi lega, pe cea bolnava o voi intari, pe cea tare o voi pazi si voi pastori cu dreptate>> (Ezechiel XXXIV, 16). Ce sfinta este aceasta chemare!

Noi toti care am primit taina sfintei Preotii, avem in fata constiintei acel moment liturgic de dupa sfintirea Darurilor, cind Arhiereul sfintilor ne-a incredintat in mina Sfintul Agnet, Trupul lui Hristos, rostind:

<<Primește odorul acesta si-l pastreaza pe El pina la a doua si slavita venire a Domnului nostru Iisus Hristos, cind El are sa-I ceara de la tine>>. Acest gest sacru cuprinde in sinteza intreaga raspundere a preotului pentru trupul lui Hristos. Nu numai pentru cel de pe sfintul altar, ci pentru intreg trupul Domnului – Biserica; si fiecare preot pentru parohia, biserica incredintata lui. Raspundere inaintea lui Dumnezeu si a celor incredintati spre pastorie.

Dar o raspundere unita cu increderea. Preotul nu slujeste niciodata singur. E impreuna cu Iisus Hristos, capul Bisericii a carui <<preotie este, dupa cuvintul Prea Fericitului Patirarh Justinian, un act de slujire, de slujire nesfirsita pina la jertfa>>¹⁵ si care a spus ucenicilor inainte de a se inalta de la ei: <<Iata, Eu cu voi sint in toate zilele, pina la sfirsitul veacurilor>> (Matei XXXVIII, 20). – E impreuna cu Sfintii Apostoli si cu Sfintii Parinti, urmindu-le, citindu-l, implinindu-le cuvintele, indeosebi ale Sfintului Pavel catre ucenicii lui: Timotei si Tit (I Tim. III, 1-12; Tit I, 5-9). E impreuna cu credinciosii pe care slujindu-l si crescindu-l in <<credinta, in adevar si in dragoste>>, <<la starea barbatului desavirsit, la masura virstei deplinatatii lui Hristos>> (Efes. IV, 13), preotul insusi se intareste prin ei, prin rivna, roadele si dragostea lor, asa cum toti facem aceasta experienta in viata Bisericii. Dar atunci la raspundere si incredere se adauga bucurie si nadejde. Bucurie ca iti implinesti o chemare si iti aduci ofranda, rodul tau. O ofranda smerit, dar in serviciul unor valori sacre: Biserica si neamul tau, Bucurie si nadejde in Acela care a mingiiat si rasplatit pe inmultitorul talantilor: <<Bine, slujitor bun si credincios>>.. (Matei XXV, 21).

Pr. Conf. Constantin N. Galeriu,

"Studii teologice", nr. 1-2/1977, pag. 5-14.

NOTE BIBLIOGRAFICE

* Prelegere inaugurala tinuta la deschidere cursurilor pe anul 1976-1977 la Institutul teologic universitar din Bucuresti.

1. Prof. T. M. Popescu, Sfintenia si raspunderile preotiei, in <<Studii teologice, IV (1952) nr. 3-4, p. 159.

2. Migne, P.G., 321 D.

3. Pr. Prof. I. G. Coman, Vocation si pregatire pentru teologie, in <<Studii teologice>> VI (1954), nr. 5-6, p. 239.

4. † Teoctist, arhiepiscop si mitropolit, Preotia crestina, in <<Mitropolia Olteniei>>, XXV (1973), nr. 9-10, p. 716.

5. Sf. Grigorie Teologul Apologia pentru fuga sa in Pant, trad. Pr. N. Donos, Husi, 1931.

6. In Ecclesiastum II, 13, citat la P. Evdokimov in Les Ages de la vie, Paris, 1964, p. 207.

7. P. G. XXIX, 213 C.

8. † Teoctist, arhiepiscop si mitropolit, ibidem.

9. P.G. XXXV, 498.

10. P.G. XXXVII, 1327.

11. Cuvintari la Praznice imparatesti, in Col. <<Izvoarele Ortodoxiei>> vol. III. Bucuresti 1940 p. 185.

12. Vezi: † Antonie Plamadeala, episcop, vicar patriarhal, Biserica slujitoare, in <<Studii teologice>> XXIV (1972) nr. 5-8.

13. Cf. C. V. Gheorghiu, Saint Jan Bouche d'Or, Paris, 1957, p. 146.

14. Sf. Ioan Gura de Aur, Despre Preotie, trad. Pr. D. Fecioru, <<Biserica Ortodoxa Romana, LXXV 91957), nr. 9-10, p. 964.

15. † Justinian, patriarhul Bisericii Ortodoxe Romane, Apostolat social, vol. X, p. 355.

V. Rev. Fr. Ioan Iancu.

NOTA,

In activitatea mea de aproape 30 ani de preotie, mi-au fost date sa vad multe in misiunea incredintata de Dumnezeu si Episcop.

Preotia nu este usoara, nici in tara de unde vii (Romania), dar mai ales in tara de adoptie, in cazul nostru, Canada. Zic aceasta referindu-ma la faptul ca toti cei ce au trecut oceanul, sunt frumosi, destepti si cu multe pretentii, de multe ori habar neavand de credinta, dar avand nevoie de tine ca preot pentru diverse servicii. Zic aceasta, referindu-ma la faptul ca unii dintre noi sunt hirotoniti aici, lipsindu-le acea pregatire, ucenicie, practica, in manastire, sau pe langa un preot cu ani vechime. Indraznesc sa atrag atentia ca uniformitatea in cult si in tinuta, de multe ori nu este luata in seama. De exemplu: - botezam copii, tundem parul, apoi il ardem sau il dam in plicuri nasilor sau parintilor, necitind indrumatorul, scris cu litere rosii, ca parul se pune in Cristelnita. - Incepe Sf. Liturghie, unii frati parinti stau de spovedit, altii slujesc. Toate se implinesc la timpul lor. Sa dam Sf. Liturghii ce este al Sf. Liturghii si alte multe inventii, vezi punerea Sfintelor Vase pe capetele oamenilor (mie reprosandu-mi-se ca nu stiu sa fac asa), vezi indrumarea in Liturghier scrisa cu rosu. Purtarea de blugi pe sub reverenda si incaltari fara ciorapi. Unde ne trezim? acum doua mii si ceva de ani? Si putem continua.

De acord cu deviza unor frati parinti "ca toti trebuie sa manance o paine", dar nu rupand din painea altora si a se crea dezbinari in randul credinciosilor. Linguseala si inovatiile nu duc decat la ispitirea si sminteala credinciosilor. Conform Sf. Scripturi "Vai de cei prin care vine ispita". Referindu-ma la slujirea in diaspora, cred ca aici am invatat ce este adevarata misiune preoteasca, c.f. Sf. Apostol "faceti-va tuturor toate" si avand ..."rabdare, rabdare, rabdare" -cf. I.P.S. Parinte Nathanael. Ca o constatare a atator ani de slujire, raman la ideea ca tot preotul este sufletul si parintele parohiei, dar sa-si aleaga un consiliu de nadejde si cu oameni credinciosi, ca altfel se intampla ce am patit eu si alti frati. In concluzie: decenta, respect, cercetarea invataturilor si a Sf. Scripturi; consultarea tot timpul cu episcopul. Asa sa ne ajute Dumnezeu.

Timpul slujirii .